

ROTTERDAM

A sokféleség jegyében

MÁTYÁS GYŐZŐ

ROTTERDAM, AHOGY A FIPRESCI-ZSÚRI TAGJA LÁTTA.

A Rotterdami Nemzetközi Filmfesztivál mindig is arról volt nevezetesebb, hogy helyet adott a kísérletezésnek, az újat akarásnak, a formabontó produkcióknak. Ezt az elvet tükrözte az évek során a válogatás, a program összeállítása. Idén sem volt ez másként. Számptalan kísérleti filmet, szubverzív alkotást, radikális művet vonultatott fel a fesztivál. Különösen a filmek témaválasztásának sokszínűsége és tabufeszégető jellege volt inspiráló. Láthattunk filmeket az emigrációról, a menekült-problémáról, az identitáskeresés nehézségeiről, a gender kérdésről.

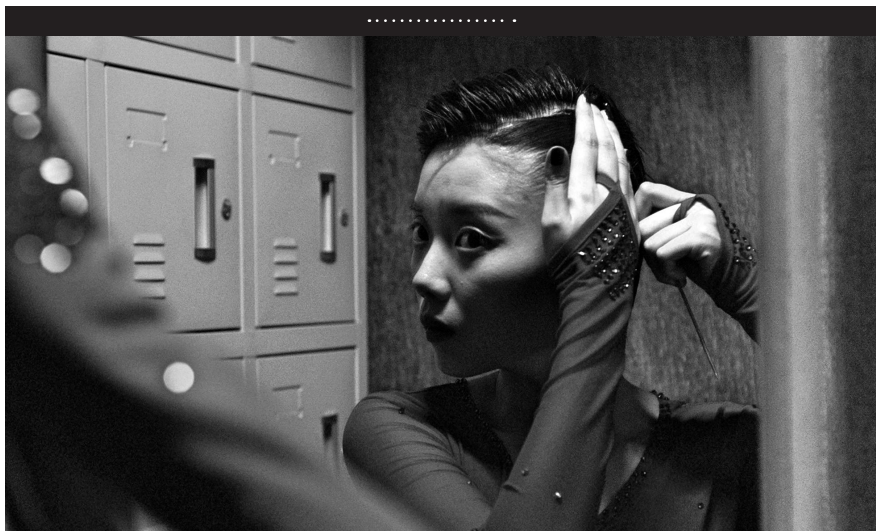
A fesztivál talán legjobb filmje, a Tigris-díjat elnyerő Malou Reymann *Egy tökéletesen normális család* (*A Perfectly Normal Family*) című munkája is az utóbbi témához kapcsolódott. A mű nagy erénye a szerkezeti felépítése és a tempója, ahogyan a kezdeti harmóniától a konfliktus eszkalálódásáig jutunk. A mű bemutat egy szimpatikus

dán családot, szerető férj és feleség, két gyerek, aztán a rendező szinte észrevétlenül tudatosítja, hogy a családot széteséssel fenyegető probléma rejtőzik a felszín alatt. A családfő ugyanis hormonkezelésen vesz részt, mert a továbbiakban nőként akarja élni az életét. A mű drámai erővel ábrázolja azt a folyamatot, ahogy a „tökéletes család” széthullik, illetve azt a küzdelmet, ahogyan a gyerekek megpróbálnak alkalmazkodni ehhez a lehetetlen helyzethez. Rendkívül aprólékosan kidolgozott lélektani drámát látunk a vásznon, a kisebbik testvért megformáló Kay Toft Loholt egészen kivételes alakításával.

A fesztivál meglepetésfilmje kétségkívül a *Tökéletes jelölt* (*A Perfect Candidate*) Haifaa Al Mansour alkotása volt. Kisebbségi származású, hogy ez az első játékfilm, amit teljes egészében Szaúd-Arábiában forgattak. A rendezőnő korábbi munkáival már nevet szerzett (*Wadjda*, *Mary Shelley*), ez

Zhou Zhou:

Egyedül csak te
(Yun Chi)

a mostani filmje pedig merész témaválasztása miatt váltott ki érdeklődést. Maryam, a mű főhőse orvosnő, aki elhatározza, hogy jelölteti magát képviselőnek az önkormányzati választáson. Programja egyszerű, de annál tartalmasabb: meg akarja csináltatni a kórházhoz vezető rossz utat, amit folyton hatalmas sártenger tesz járhatatlanná. A film kitűnően mutatja be, miként reagál egy férfiak uralta, erősen elnyomó jellegű társadalom arra a felforgató hírrre, hogy egy nő politikai szerepet vállal. (Az itteni világ beidegződéseit jól illusztrálja, hogy amikor egy balesetet szenvedett idős férfit bevisznek a kórházba, elutasítja, hogy egy női orvos akár csak a közelébe menjen.) Ezt a világot az előítéletek, a visszahúzó hagyományok jellemzik. Egy nőnek nem igen van lehetősége az önkitaljesítésre, de jószerevével még az emberhez méltó életre sem. A férfiak nem is viselik el a női versenytársat, inkább megcsináltatják az utat, hogy okafogyottá tegyék Maryam választási programját. A *tökéletes jelölt* a genderkérdés felhasználásával átfogó láttelepet ad egy hagyományaiba, előítéleteibe záródó társadalomról.

Érdekes egybeesés, hogy egy török film hasonló tematikát dolgozott fel. Az *Ismeritek őt* (*You Know Him*) főhőse szintén orvos, aki a politika színpadára kíván lépni, polgármesternek jelölteti magát Isztambul egyik kerületében. Kemal doktor helyzete valamivel könnyebb, mint a szaúdi orvosnőé, hiszen ő férfi. A rendező, Ercan Kesal elsősorban azt mutatja be, hogy a korrupció és a nepotizmus hogyan hatja át az egész politikai életet, hogyan járja át a társadalmat. Szinte nincs egyetlen figura sem a filmben, akit elvek vagy erkölcsi törvények vezérelnének, mindenki a maga hasznát keresi, felhasználva a pozícióját.

Izgalmas mű volt a Fipresci-zsúri díját elnyert kínai film is. A Zhou Zhou rendezte *Egyedül csak te* (*Only you alone*) szintén szélsőséges helyzetet mutat be. A főhősnő, valamikori táncos, epilepsziával küzd, és emiatt az állandó ki-rekesztettség állapotában létezik. Élete folyamatos küzdelem, hogy elfogadtassa magát, hogy társra leljen, hogy értelmes életet éljen.

Rotterdam továbbra is a kultúrák és identitások sokféleségét bemutató fesztivál.